

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. De Blasphemia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

tum tali tempore; vel tali loco: Effet folum sacrilegium ratione temporis facti, si dies festi violentur operibus servilibus; & aliis prohibitis, ut notat Trull. ex Les.

XV. Est etiam sacrilegium ratione loci, si quis, verbi gratia, concupiscat copulam habendam in Ecclesia; quamvis non sit sacrilegium concupiscere in Ecclesia copulam habendam extra Ecclesiam. Et ratio disparitatis est, quia in primo casu objectum actus interni est sacrilegium; in secundo casu circumstantia loci non fert secum speciem sacrilegii. Ita Doctores communius; Quamvis Suar. tom. 1. de Relig. lib. 3. cap. 7. putet, non solum pollutionem occultam; sed etiam tactus impudicos habere specialem malitiam in confessione aperendam, si in Ecclesia committantur, non quidem ex ullo præcepto Ecclesie, sed ex vi legis naturalis prohibentis fieri in Ecclesia; actus turpes ob reverentiam loci sacri.

XVI. Ex dictis sequitur, sacrilegium reale esse suscipere, vel administrare Sacramenta in mortali. Secundo, abuti sacris vasibus, puta uti calice consecrato ad bibendum. Tertio, abuti sacris verbis ad superstitiones, ad facetias, ad amatoria, ad stabi- liendas hæreses. Quarto, Sacrilega est omnis irreverentia, quæ committitur in recitando divino officio, vel in sacris cæremoniis obetundis, quamvis sæpe a Sacrilegio lethali ex materia parvitate irreverentia isthæc excusetur. Quando tamen Sacerdos (quod utinam nunquam accidat) ut brevi Missam absolvat, notabiliter obtruncat verba, & cæremônias confundit, irreverentia certe non est levis, nec sacrilegium veniale. Quinto, male habere imagines, & reliquias, puta illas inhoneste pingendo, vel istas dispergendo, ne colantur. Sexto, invasio bonorum, vel juriam

Ecclesiasticorum, retentio legatorum Ecclesie, &c.

ARTICULUS II.

De Blasphemia.

- I. Blasphemia proprie solis verbis, non vero factis contumeliosis exhibetur contra Deum, aut Sanctos, sive mente, sive ore, sive scripto.
- II. Non datur materia parvitas in blasphemiam, etiamsi joci gratia proferratur.
- III. Ex consuetudine sine plena advertentia blasphemare non vacat culpa lethali.
- IV. Blasphemia hereticalis continet hæresim, seu quod articulo fidei directe opponitur; secus vero Blasphemia simplex. Hereticalis aut tollit a Deo quod habet, aut per contumeliam tribuit Deo, quod non habet.
- V. Simplex Blasphemia est quadruplicis generis, Enunciativa, Detestativa, Irrisoria, & Juratoria.
- VI. Probabiliter non differunt specie Blasphemia in Deum, & Blasphemia in Beatam Virginem, & in Sanctos; nisi proferantur in Sanctos ob propriam eorum excellentiam.
- VII. Qui maledicit creaturis, in quantum Creature Dei sunt, profecto blasphematur; sicut qui rebus sacris maledicit: Quid si quis creaturis irrationabilibus maledicat? Et quid si tempori, pluvie, ventis?
- VIII. Discutuntur plures formulae, quæ frequenter usurpantur, num sint Blasphemia.
- IX. Quid de formula illa conditionata, Deum abnego, si res non ita se habet? Quid de illa, Per vitam Dei? aut de illa alia, Corpo di Dio con voi?

X. In

- X. *In dubio, an formula aliqua sit Blasphemia, non est talis censenda.*
 XI. *Blasphemi denunciandi sunt (si Blasphemia sit haereticalis) intra sex dies a noticia, sub pena Excommunicationis latae sententiae.*

I. **B**lasphemia est convicium, seu verbum contumeliosum, quod jacitur contra Deum, aut Sanctos, sive mente, sive ore, sive scripto proferatur. Ita communiter. Putant tamen nonnulli, etiam factis, vel signis posse blasphemiam committi, puta conculcando imagines, infrendendo dentibus in Deum, expuendo in caelum; sed hoc negat Bonac. ex Suar. & Lefs.; quia blasphemia opponitur laudi Dei, quae solis verbis mente, vel ore, vel scripto exhibetur; unde blasphemia in solis verbis, non in factis proprie consistit.

II. Hinc sequitur primo, blasphemiam opponi virtuti Religionis; quia haec divinum honorem, & laudem tuetur, quam blasphemus offendit derogando illi, vel diminuendo.

Sequitur secundo, peccatum hoc ex genere suo esse mortale, & solum ratione inadvertentiae posse esse veniale, non vero ex levitate materiae, puta ratione levitatis, & joci. Ratio est, quia nulla respectu Dei dari potest levis contumelia, & gravis est ex se deordinatio, etiam per jocum blasphemare, ac Deum inhonorare. Putat quidem Villalob. apud Trull. cum Dian. part. 5. tract. 5. resol. 3. probabiliter in hoc dari posse parvitatem materiae, ut si quis velit facetiam confirmare verbis Sacrae Scripturae. Sed communiter rejicitur, quia vel hoc fit sine contemptu, & est sacrilegium veniale, non blasphemia; vel fit cum contemptu, & est blasphemia mortalis, quia est gravis irreverentia.

III. Hinc etiam fit, quod qui ex

habitu, & consuetudine sine plena advertentia ad Dei inhonationem solet blasphemare, teneatur sub mortali conari ad talem habitum evellendum; tum quia aliter est in mortali periculo, & proxima occasione blasphemandi: tum etiam quia gravis deordinatio est Deum sic inhonorare.

IV. Quæritur nunc primo; Quotuplex sit blasphemia?

Respondeo, aliam esse simplicem, aliam haereticalem. Haereticalis dicitur, quae continet haeresim, seu quae alicui articulo Fidei directe opponitur, ut, Abnego Deum, Abnego crucem Christi, Beatam Virginem, Deus est injustus, dæmon est omnipotens. In quibus casibus blasphemus, si credat, quod ore profert, erit pariter haeticus, & ut talis judicandus; scilicet vero si id non credat, cum non habeat errorem circa fidem. Simplex vero blasphemia dicitur illa, quae errorem circa fidem non continet, ut solent esse, quae dicuntur per modum optandi, imperandi, imprecandi, &c. verbi gratia, Maledictus Deus, displiceat Deo, quod vulgo dicitur, A dispetto di Dio; vel si quis irreverenter nominet membra Christi Domini, vel pudenda Sanctorum, ut notant Suar., Sanch. apud Trull., quia sic intendit facere illos contemptibiles propter tales partes naturales.

Sequitur ex dictis primo, duobus praesertim modis blasphemari, vel scilicet tribuendo Deo per contumeliam id, quod non habet, eique repugnat, ut appellando Deum injustum, crudelem, &c.; vel tollendo Deo id, quod habet, & illi essentia liter convenit, ut dicendo, non habere providentiam, omnipotentiam, dæmonem esse omnipotentem, &c.

Sequitur secundo, blasphemiam esse detestari divina, vel Deum maledicere, illique mala imprecari. Ratio est,

est, quia tribuitur Deo id. quod non habet, eique repugnat, ut si dicatur, Maledictus sit Deus, Pereat, Velit nolit, hoc erit, &c.; Vel si quis juret per vitam, aut per caput Dei, aut Sanctorum, quia ex Azor. sensus est, quod Deus, aut Sancti amittant vitam, si res non ita est.

Sequitur tertio, blasphemiam esse exprobrare Deo ea, quæ habet, seu tribuendo illi ea, quæ habet, sed irreverenter, ut jurare per corpus, aut sanguinem Dei ex indignatione; sicut etiam jurare per falsos Deos: Seclusa tamen indignatione contra Deum, & contemptu, non est blasphemiam jurare per corpus Dei, scilicet Christi Domini.

Sequitur quarto, esse blasphemiam ea, quæ sunt propria Dei communicare creaturæ, ut vocare dæmonem omnipotentem, fœminam amatam vocare Deam; aut jurare per falsos Deos, cum sic tribuatur illis infallibilis veritas, quæ soli Deo convenit.

Sequitur quinto, esse blasphemiam dicere, Pereat, qui me sustentat, intelligendo Deum; sicut etiam dicere, Perdat te sanguis Christi, Occidat illum Sanctus Franciscus; Sanguis enim Christi Domini, & Sancti ad salvandum nos, non ad perdendum sunt parati; unde magna afficiuntur contumelia per talem formulam, ut notat Laym. apud Tambur.

V. Sequitur ultimo, blasphemiam simplicem, seu non hæreticalem esse quadruplicis generis: nam vel est Enunciativa, ut Ad injuriam Dei hoc faciam; vel Detestativa, ut, Pereat Deus, Maledictus sit Deus, Displiceat Deo; vel Irrisoria, ut Vah qui destruis templum Dei; vel Juratoria, ut Pereat Deus, si ita non est, vel si hoc non erit.

VI. Quæritur secundo; An differant inter se specie blasphemiam in Deum,
Pars II.

in Beatam Virginem, & in Sanctos?

Respondeo, Saur., Sanch., & alios apud Tambur. in Methodo Confessionis lib. 2. cap. 3., probabilius putare, quod specie differant, quia blasphemiam in sanctos præter propriam malitiam blasphemiam, habet etiam malitiam contra Duliam, (quæ est honor specialis debitus Sanctis) sicut blasphemiam contra Beatam Virginem continet malitiam contra Hyperduliam: Etenim per blasphemiam in Sanctos non solum Deus, sed etiam ipse Sanctus injuria afficitur; Econtra per Blasphemiam in Deum soli Deo irrogatur injuria; ergo blasphemiam in Deum, & in Sanctos differunt specie.

Sed probabile etiam est, quod docet Azor., & alii apud Dian. part. 1. tract. de Circumst. resol. 50. non differre specie; sicut non differunt specie juramentum per Deum, & juramentum per Sanctos. Ratio est, quia cum omnes communiter honorent Sanctos non ob præcisam eorum propriam excellentiam, sed quatenus ad Deum ordinantur, ideo nec illos injuria afficiunt, nisi quatenus ad Deum referuntur; Unde ab uno Deo omnes blasphemiam specificantur. Quare juxta hanc sententiam satis est in confessione dicere, Blasphemavi, non explicando an contra Deum, vel contra Sanctos, aut alias creaturas verbum contumeliosum sit prolatum, nisi forte alicubi sola blasphemiam contra Deum esset reservata.

Quamvis quando blasphemiam fuerit hæreticalis, debeat exprimi hæc nova species peccati; sicut etiam si blasphemiam ex odio formali Dei, vel ex desperatione proferatur. Verum si proferatur in Sanctos ob propriam eorum excellentiam, & non quatenus ad Deum referuntur, debet in confessione id exprimi, quia tale peccatum est contra virtutem Duliam, non Religionis.

VII. Quæritur tertio, Utrum com-
M mit-

mittatur blasphemia non solum conviciando Sanctos, sed etiam maledicendo aliis creaturis?

Respondeo cum Bonac., & Less. cap. 45. dub. 5., puram maledictionem creaturarum sine ordine ad Deum non esse proprie blasphemiam, (quamvis sit peccatum mortale contra charitatem, si conjungatur cum desiderio notabilis damni; sit vero solum veniale, si tantum ex passionis, & iracundiae impetu imprecemur alicui grave damnum) Est autem blasphemia maledicere creaturis, ut creaturae Dei sunt, seu per ordinem ad Deum; sicut etiam blasphemando res sacras; quia per hujusmodi maledictionem tribuitur per contumeliam Deo id, quod non habet, eique repugnat, aut tollitur a Deo, quod essentialiter habet; cum talis maledictio redundet in Deum auctorem creaturarum. Sicut enim Deus in creaturis honoratur, ita inhonorari potest per maledictionem creaturarum, in quantum creaturae Dei sunt, aut per blasphemiam rerum sacrarum.

Hinc sequitur, ut notant Sayr., & Suar., committi blasphemiam spernendo Sanctos; nam sicut in Sanctis laudatur Deus, ita in illis potest Deus contumelia affici, & blasphemari; & ideo diximus, blasphemiam in Sanctos, aut in alias creaturas non differre specie a blasphemiam in Deum. Demum maledicere creaturis irrationabilibus secundum se non est mortale; immo potest nec esse veniale; si enim possumus illas occidere, quidni, & malum imprecare? Si tamen creaturae irrationales considerantur, in quantum sunt hominis, esset mortale illis maledicere; non secus ac maledicere ipsi homini, ut si quis velit arborem incendi, equum occidi ex odio hominis: Si vero maledicatur tempus pluvia, ventus, &c., quatenus illis Deus utitur ad nos pu-

niendos, esset profecto blasphemia: Quod si non sit indignatio contra Deum, sed contra creaturas, non erit blasphemia; ut si dicatur, Maledicta hora qua mei parentes me genuerunt, haec enim indignatio est contra parentes, atque adeo est peccatum contra pietatem, leve, vel grave, prout leviter, vel graviter laedit observantia erga illos.

VIII. Queritur quarto, Quanam formula usurpari solita nullam contineant blasphemiam, quanam vero dubium est, an contineant; & quomodo istae interpretandae?

Respondeo, non reputari a Doct. ribus blasphemiam, Primo, si dicatur, Hoc est verum, sicut est verum evangelium; vel, sicut est verus Deus; quia communiter volumus per haec verba indicare similitudinem quandam, quod sicut unum est verum, ita & aliud. Esset vero blasphemia, si vellemus veritatem creatam defectibilem cum divina indefectibili aequiparare. Secundo, quando dicitur, *Potenza di Dio*, *Potenza di Dio*; Haec enim verba solum important quoddam lignum admirationis contra rem, quae inopinato accidit. Tertio, *Pejerans* non est blasphemus, cum nihil tribuat, aut tollat a Deo in ejus convicium; nam pejerans non petit, ut Deus firmet falsitatem, ut censet Pal. tom. 3. disp. 2. punct. 2. §. 3., sed enunciative tantum profert cum temeritate illud falsum a Deo confirmari, non optative. Quarto, non est blasphemia dicere, sic tandem fato futurum erat, si non intelligatur fatum Gentilium fatuorum, sed sola necessitas talis eventus consequens ad Dei praevisionem.

Dubium tamen est primo, An qui nolens dicere blasphemiam hanc, (Santo diavolo) dicat, *Santo dia*, vel *Santo diamant*, etiam blasphemet? Respondendum tamen, quod si animo nolit diabolo sanctitatem appingere, vere

verè non blasphemet, ut Tambur. cum doctis viris ab ipso consultis censet; quia idcirco dicit, dia, vel, diammant, ne blasphemiam proferat. Idem dicendum contra Bonac. de eo, qui diceret, nego Di, quia non vult dicere, Dio; quamvis in tali formula scandalum facilius adfit.

IX. Dubium est secundo de blasphemia conditionata, verbi gratia, Renego Deum, si ita res non est, Deus est injustus, si te non occiderit &c., Sanch., & Pal. putant has esse blasphemias; Quod tamen negant Sal., & Tambur., quia non videtur fieri sensus, quod fides in Deum, vel iustitia Dei pendeat a veritate rei creatæ, aut a futuro eventu, quod sane esset blasphemia; sed sensus videtur esse, quod sicut certum mihi est ex Dei gratia nunquam me Deum renegaturum, ita certum est, quod assero; & sicut certum est, Deum non esse injustum, ita certum mihi est te esse occidendum, per similitudinem quandam, non per æquiparantiam, ut diximus de illa formula, Hoc est verum, sicut est verus Deus: nec est sensus, ut putat Pal., quod Deum renegaturus sim, si res ita non sit, aut quod Deus erit injustus, si non occideris.

Dubitatur tertio; an sit blasphemia dicere, Per vitam Dei, vel Sanctorum? Affirmat Decian., qui putat ejus sensum esse, amittant Deus, vel Sancti vitam, si res ita non est; Sed communiter cum Sanch. negant; quia sensus est, Sicut Deus vitam habet, ita verum est, quod dico.

Dubitatur ultimo; An sit blasphemia dicere ex indignatione contra hominem, vel jumenta (Corpo di Dio con voi, Ah Sangue di Dio?) Communiter negant, quia tota indignatio est in creaturas, & nihil Deo tribuitur, vel tollitur per convicium; Est tamen peccatum veniale irreligiosita-

tis contra secundum præceptum Decalogi, ut notat Laym., quando solum indignatio fertur in creaturas; Quod si indignatio ferretur etiam in Deum, esset profecto blasphemia, quia in actu exercito significaretur, Deum esse dignum nostra indignatione.

X. Regula generalis est, ex Bonac., Pal., Tambur., quod quoties aliqua verba sumi possunt in utramque partem, pro blasphemia scilicet, & non blasphemia, non sint sumenda pro blasphemia; quia in dubio non sunt accipienda, ut sonent delictum, cum delictum non præsumatur, nisi clare constet.

XI. Quæritur ultimo; An blasphemii sint corrigendi, & denunciandi?

Respondeo, audientem blasphemos ex præcepto naturali teneri illos corrigere, si possit absque gravi incommodo, & sit spes fructus; quamvis non expediat id fieri, dum blasphemii sunt in ira, quia magis irritarentur: Tenetur etiam audiens denunciare blasphemias hæreticales Inquisitoribus, vel Ordinario; blasphemias vero simplices judici sive Ecclesiastico, sive Saculari, cum sint mixti fori, ex decretis Pii I., & Julii III.; Quamvis hæc decreta relate ad blasphemias simplices propter desuetudinem non videantur obligare, ut notat Pal.: Blasphemi vero hæreticales intra sex dies a die notitiæ denunciandi sunt sub pœna excommunicationis lata sententiæ impositæ in Edicto Sanctæ Inquisitionis.

ARTICULUS III.

De Tentatione Dei.

I. Tentatio secundum se alia est Probationis, alia Inductionis. Ad primum genus spectat tentatio Dei, quippe quæ est Probatio alicujus divini Attributi modis indebitis.

M. 2.

III.